

MICHAEL HERBST

JEG ER - I ER

MENNESKER, MILJØER OG MISSION

INDHOLD

DEL 1

KIRKEN I MISSION **7**

Den korsfæstedes mission	9
1. Den korsfæstede Jesus og hans mission	10
2. Den korsfæstede Jesus giver sin menighed en mission	14
3. Den korsfæstedes mission er et kald til at efterfølge den korsfæstede	21

DEL 2

MENNESKER OG MILJØER **33**

Mennesker og deres sociale sammenhæng (miljø)	35
Indledning: Jelling-stenen og det vigtigste spørgsmål for kristen mission	35
1. Paulus i Filippi. En missionær, der er opmærksom på forskellige miljøer	36
<i>Lydia – det religiøse menneskes møde med evangeliet</i>	38
<i>Slavepigen – det undertrykte menneskes møde med evangeliet</i>	39
<i>Fangevogteren – det sekulariserede menneskes møde med evangeliet</i>	41
2. Miljøer i det vestlige samfund	43
3. Konsekvenser for menighedsliv og mission	62
<i>Kirkefolkets marginalisering</i>	62
<i>Kvalmegrænsen</i>	66
<i>Indespærret i vores eget miljø</i>	67

Guds mission og vores mission	69
1. Hvornår begyndte det hele? Med Guds mission! ...	69
<i>Guds natur er mission</i>	70
<i>Guds mission er at give sig selv hen</i>	71
<i>Gud giver sig selv hen i inkarnationen</i>	74
<i>Sammenfatning</i>	75
<i>En vigtig konklusion</i>	76
2. Derfor stopper det ikke. Vores mission	77
<i>Første trin. Det største bud</i>	79
<i>Andet trin. Gå ind i miljøet</i>	80
<i>Tredje trin. Lær at læse de kulturelle tekster</i>	81
<i>Fjerde trin. Lær at vurdere de kulturelle tekster</i>	83
<i>Femte trin. Glem dine egne kæpheste og kirkelige vaner</i>	84
<i>Sjette trin. Drag ud på "tjen-først-rejsen"</i>	85
<i>Syvende trin. Opdag "kairos" for at vidne om evangeliet</i>	87
Noter	89

DEL 1
KIRKEN I
MISSION

DEN KORSFÆSTEDES MISSION

Muhammed er søn af en rig arabisk olieproducent, og hans far har sendt ham til USA for at studere. Og nu skriver Muhammed efter et par uger sit første brev hjem og fortæller om sine oplevelser til sin far: "Kære far. Amerika er et vidunderligt land, Miami er en fantastisk by, folk her er flinke og venlige ... Jeg har det rigtig godt her. Men jeg synes bare, det er pinligt at køre til universitet i min gyldne Bugatti, for både lærerne og mine medstuderende kører stort set alle med tog. Din søn Muhammed." Det går ikke lang tid, før Muhammed får et svar fra sin far: "Min kære søn. Jeg netop overført 200 millioner dollars til din konto. Vi skal ikke være til grin, og du skal ikke bringe skam over familien. Nu går du straks hen og køber et tog, så du også har et. Kærlig hilsen far."

En far sender sin søn af sted, og sønnen har en mission. Han skal sørge for ikke at bringe skam over faren. Men da Faderen sender sin Søn, er det en helt anden mission, han har, for han stiger dybt ned i skam og smuds. En søn, der ikke kører i en gylden Bugatti, men bliver født i en stald, rider ind i byen på et æsel og bliver henrettet på en skamstøtte uden for byporten. Det handler om den korsfæstedes mission.

Kirken står i den lange historie, der handler om at være sendt. Faderen har sendt sønnen, sønnen sender sin menighed. Kirken er derfor i sit væsen altid i mission. Mission er ikke en mere eller mindre værdsat lille mosaiksten i kirkens rige liv. Mission er ikke noget, man under visse omstændigheder og til visse tider kan give afkald på. Mission er kirkens

væsens- og livskendetegn, hvis den vil være Jesu Kristi kirke og fortsætte med at være det.

Under alle omstændigheder må vi betragte den mission, som kirken har fået, ud fra et bestemt perspektiv, nemlig som den korsfæstedes mission: evangelisation og menighedsdannelse må ses i lyset af korset. Og på det punkt vil jeg gerne bidrage med en bestemt vinkel på emnet, som vi har brug for, hvis vi vil forstå kirkens missionerende væsen ret og give den sin rette form.

1. DEN KORSFÆSTEDE JESUS OG HANS MISSION

Det hele begynder med et barn, der bliver født i en stald, et barn med et løfte: Han skal være den befrier, som menneskeheden har længtes efter, Immanuel, Gud-med-os. Men derefter er der stille i 30 år. Først efter de beskedne år i Nazaret i ubemærkethed træder Jesus offentligt frem. Men da bliver det tydeligt, at han har en mission.

Vi ser, hvordan han investerer hele sit liv, hvordan han uden hensyn ødsler med sin kraft og uophørligt vandrer gennem landet. Hans mission er, at mennesker må blive fornyet, helbredt og forsonet. Det, han gør, har en forvandlende kraft. Han står de fattige særligt nær, de syge oplever lindring hos ham. En familiefar, der på grund af en ødelagt arm ikke længere kan forsørge sine børn, bliver helbredt. En kvinde med en årelang blødningslidelse bliver rask. Ti spedalske mænd bliver befriet fra isolation og smerte. Børn bliver velsignet. En kvinde får efter mange omtumlede parforhold en ny begyndelse. Sørgende forældre får deres børn tilbage.

10 Han henvender sig til dem i periferien – dem, som alt er

mislykkedes for, dem, der kategorisk bliver holdt udenfor. Hans uudtømmelige medfølelse stopper ikke engang ved hedenske udlændinge. Han gør en indsats for mennesker, der er fanget i griskhed, og han føler smerte, da en rig, ung mand forlader ham, for manden var så tæt på at finde den skat, der ikke rustner. Desto mere glæder han sig over at spise sammen med en landsforræder, som derefter af ren og skær glæde forærer det meste af sin formue til folket.

Mennesker bliver helet i alle henseender, deres liv bliver fornyet, relationer bliver genoprettet, hele landsbyer og byer oplever, at Immanuel er kommet – den befrier, de havde længtes efter, fuld af nåde og barmhjertighed. Han slår sig dog ikke ned for at virke ét sted, selv om de gerne ville holde på ham. Han må videre; det er hans mission. Der er så mange, der stadig venter, så mange, der har brug for ham, så mange, der endnu ikke har oplevet, at Gud er nær, at befrielsen og frelsen ikke er langt borte. Gud rækker hånden ud. Han drager gennem landet, og undervejs samler han alt op, de syges smerter, nøden og de brudte relationer, skylden, de forkludrede livshistorier, det forstokkede fjendskab. Han farer ikke frem med bål og brand. Han fortæller om Guds kærlighed, han beder om at blive hørt med tillid, han tager livtag med de forstokkede fromme og de fortvivlede tvivlere. Med hele sit liv udviser han barmhjertighed og hensyn. Og undervejs samler han alt op, menneskers smerte såvel som skyld, sorg og byrder.

Alt det sker mellem krybben og korset, i løbet af nogle få nervepirrende, spændende år. Tiden flyver af sted.

I vores menighed i Greifswald har vi den tradition, at vi 11

efter jul ikke smider det store juletræ ud. Grenene bliver hugget af, og af juletræets nøgne stamme bliver der lavet et kors, der står i kirken i den stille uge og hen over påsken. Korsets skygge falder allerede ind over krybben. Den falder ind over hele Jesu livsvej. Krybben og korset er bygget af det samme træ.

Man kan ikke skille Jesu vandring i lidelse og smerte fra hans barmhjertighed og opofrelse. For at være tæt på mennesket lever han langt fra sin Fader, fremmed, hjemløs og ubeskyttet. For Jesus er julen den dybeste askese, han giver afkald for menneskenes skyld. For at svøbe dem ind i kærlighed udsætter han sig for menneskers kulde og foragt. Han kommer ikke for at besejre dem, men for at vinde dem, og han henvender sig til dem med en bøn, giver afkald på al magtanvendelse og lider smertefuldt, når de siger nej og vender ryggen til ham. Han lider sammen med mennesker i deres splittethed og forvirring, som om det alt sammen lå på hans skuldre. Han er segnefærdig under menneskenes byrde. Det er den, der hænger ham op på korset. Han græder bitre tårer, når han ser, hvordan menneskers liv, sjæl og ånd bliver ødelagt. For at gøre mennesker rige bliver han fattig. Han kommer ikke bare på visit i det fjendtlige menneskeland, men slår sig ned i menneskenes verden. Han er ikke *af* verden, men helt og fuldt *i* verden. Og han bliver her. Han vender sig ikke bort, når det begynder at gøre ondt. Han forbliver tro, selv når alle har ladet ham i stikken. Han går vejen til den bitre ende. Han samler skyld og lidelse op og bærer det med sig, indtil det hele kulminerer på en høj uden for byen, på et kors. Han lader sig ramme af menneskenes ufortjente,

koncentrerede had. Alt bliver læsset på ham, og han bærer det bort, så han til sidst kan sige: "Det er fuldbragt." Det er den korsfæstedes mission.

Men bag dette drama foregår der også et andet drama. Har vi indtil nu set et drama om selvopofrende, men ofte uengældt kærlighed til mennesker, så må vi nu se endnu dybere ind i det. Kærlighedens smerte har en dybere grund. Paulus taler om, at Gud lader de mennesker, der river sig løs fra ham, få deres vilje. "Din vilje ske" er Guds vredes forfærdende ord. Han prisgiver menneskene til det, de selv vil, nemlig være væk fra Gud (Rom 1,18-32). I det fremmede finder den fortabte søn dog ikke lykken, men kun død og elendighed. Under Guds vrede er mennesket "givet hen" (Rom 1,24, DO 1948). "Mennesker, der forlader Gud, bliver forladt af Gud," skriver Jürgen Moltmann. Men så sker det ufattelige: Faderen giver sin søn hen. Også Jesus bliver "givet hen" (Rom 8,32). Ved korset "giver Faderen Sønnen hen for de gudløse og gudsforladte menneskers skyld." Sådan formulerer Jürgen Moltmann det og fortsætter: "Når Gud 'ikke sparede' sin egen søn, betyder det, at alle gudløse bliver sparet. Som gudløse er de netop ikke gudsforladte, for Gud har forladt sin egen søn og givet ham hen for dem." Og senere: "Faderen giver sin søn hen på korset for at blive Fader for dem, der er givet hen og prisgivet. Sønnen bliver givet hen til denne død for at blive Herre over døde og levende." Det er den korsfæstedes mission. Det er det, vi lever af.

Den korsfæstedes mission er i første omgang ikke vores opgave. Det er i første omgang noget, der er sket for os. Og vi lever af, at nogen på et eller andet tidspunkt har fortalt

os om det, gjort os fortrolig med det og overbevist os. Jesu mission for os kommer først, men derefter kommer den kendsgerning, at vi ikke sad her, hvis ikke der var nogen, der var gået ind i Jesu mission. Hvis mission har vundet dig? Ordet mission mister meget af sin ubehagelige bismag, når vi gør os det klart. Enhver, der tror, kan være taknemlig for, at der var mennesker, der syntes, det var vigtigt at fortælle om troen. Det er også mission der, hvor Ordet ikke vinder ret meget genklang, for også her sker der det helt grundlæggende, at mennesker giver det videre, som de tror på, og når troen bliver givet videre, viser det sig, at den er epidemisk. Den smitter.

Og alt, hvad vi har at sige om mission, begynder her, finder sin begrundelse og forudsætning her i den korsfæstedes mission. Hans mission er korsformet, hans kors er missionerende.

2. DEN KORSFÆSTEDE JESUS GIVER SIN MENIGHED EN MISSION

Jesu mission bliver til menighedens mission. "Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer," siger Jesus til sine disciple (Joh 20,21). Derfor: "Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen" (Mark 16,15).

Og dermed bliver det også tydeligt, hvad menighedens mission handler om. Den handler ikke om menighedens overskud, om overlevelse eller vækst, ej heller om en imponerende balance mellem medlemmer og udgifter, menighedens position eller anseelse i samfundet. Vi taler ikke om menighedens mission, fordi det lige nu står dårligt til med

den organiserede kristendom. Og vi er heller ikke udsendt, bare for at det skal gå bedre for kirken. Jesu menighed er udsendt, hvad enten den er stor eller lille, elsket eller foragtet, velbærget eller ludfattig, i vækst eller på retur. Og det er ikke til at afgøre, hvilken situation der på et givet tidspunkt er den mest gunstige for at opfylde menighedens opgave.

Menighedens mission handler om, at Kristi barmhjertighed breder sig indbyrdes mellem mennesker. Derfor lader den opstandne sin egen mission brede sig. Alle for alle, det er missionens ur-impuls. Jesu sidste ord skal være vores første prioritet, som Christine Cain siger. Der er ingen, der behøver sige: Jeg er fuldstændig overladt til mig selv. Der er ingen, der bekymrer sig om min tilværelse, jeg er forladt af Gud og hver mand. Hvad Jesus gjorde, og det, han led for, er et tilbud, der står åbent for alle, derfor må det ikke gå sådan, at mennesker slet ikke hører om det.

Den tyske popgruppe Rosenstolz har en sang, der hedder "Lied von den Vergessenen" (De glemtes sang). De glemte råber: "Er der nogen derude, der kender vores navn, og som ikke har glemt os?" De er dem, der "for længst er faldet i søvn", "dem, der ikke tør kigge ud i den storm, de er fanget i." Ja, sådan er det. Det er netop til dem, vi er udsendt. Sådan breder Jesu mission sig; den er tjenstvillig og parat til at bære byrder, den er værgeløs og alt andet end aggressiv, indtrængende, men ikke anmassende, den er et tilbud helt uden tvang, den har respekt for den anden, men længes samtidig efter, at den anden må lære Jesus at kende.

Et eksempel: Det er cirka sådan, mennesker har det i vores fuldstændig ukirkelige storbykvarterer. I det østlige Tysk-

land taler vi om Neubau- eller Plattenbaukvarterer, altså betonblokke. Det er som regel ikke blot socialt belastede kvarterer, men de er også fuldstændig og grundlæggende religionsløse. Det skulle jo efter DDR's filosofi være "byer uden Gud". Den evangeliske kirke i Pommern har et arbejde, der hedder "GreifBar" (ordret: håndgribelig, o.a.), og et ungt team herfra arbejder i disse udsatte kvarterer.

Hvis man kigger nærmere på de beskedne lejligheder med de store, dyre tv-skærme, møder man mennesker, der bokser med livet, og familier, der kun fungerer på halv kraft. De bekymrer sig om deres børn, men ved ofte ikke, hvordan man opdrager børn. Nogle kæmper med afhængighed, og de fleste med det næste afdrag, der skal betales på bilen, de er arbejdsløse eller slider og slæber på jobbet og med at passe deres bedstemor. De har udsigt til grå mure og tomme butiklokaler. Det er sjældent, de kommer uden for deres betonkvarter. De mener, at der ikke er nogen, der interesserer sig for dem, i hvert fald ikke "dem deroppe". Der er næsten ingen, der er medlemmer af kirken.

Mission, som kan bringe Kristi barmhjertighed og kærlighed til disse mennesker, er virkelig bekostelig. Men nu fortsætter den korsfæstedes vej i menighedens vej. Han går med sin kærlighed mellem betonblokkene og gør en indsats for dem, som han elsker og leder efter. Men vi skal ikke forestille os, at vi kan flyve ind i det sociale boligbyggeri med en helikopter, som om det var en aktion i fjendeland. GreifBar-teamet, der kalder sig "Naboerne" har forstået det: Vi må leve der og dele hverdagen med mennesker der. De har lejet en lejlighed, og der bor en ung, kvindelig studerende,

og to af lejlighedens værelser fungerer som menighedshus. Der er også andre, der bor i kvarteret, men stadig alt for få. De tager sig af børn, der synes, det er helt fantastisk at lave frugtsalat sammen i et køkken og bagefter sidde sammen omkring et bord og spise. Deltagerne i projektet siger: "Hvis vi fortæller dem om Jesus, har vi deres opmærksomhed i to minutter, og vi må hele tiden gøre det mere og mere enkelt og ligetil." De fortæller også: "Vi må gøre noget, så børnene i det mindste kan følge nogenlunde med i skolen." Børnene kommer ikke til tiden, men de dukker dog op. Hver gang man tager to skridt frem, går det et eller to skridt tilbage. En del forældre bliver nysgerrige og åbner op, andre blive ved med at være skeptiske og lukker af. Til jul er der et krybbespil på parkeringspladsen, til påske bliver der ristet pølser over bål, og der bliver holdt en fire minutter lang påsketale på legepladsen. Der kommer over 200 mennesker, og "Naboerne" er i mellemtiden blevet kendt. Boligselskabet siger: "Der er roligere i kvarteret nu, siden I er kommet." Men de unge kristne mærker også noget andet: "Der er så meget, der er mislykkedes for os, når vi har mødt psykiske eller sociale krisesituationer. Hvad troede vi også lige om os selv? At det hele ville blive godt, bare fordi vi er her?" På korset er smerten til at tage og føle på. Ødelæggelserne på liv, sjæl og ånd gør ondt. Man kommer ikke langt med naiv velgørenhed.

En helstøbt, omfattende mission må bygge på korsets kraft, sådan som også den engelske missionsteolog Chris Wright skriver: "Det er livsnødvendigt, at vi til stadighed har Kristi kors i centrum af enhver form for mission ... Hvorfor? ... Fordi alle former for mission i Kristi navn er et angreb på

de onde magter og på Satans rige – med alle deres ødelæggende virkninger på menneskelivet og alt det skabte. Da proklamerer vi, at Jesus er konge ... I enhver tjeneste, vi udfører, konfronterer vi syndens og Satans magt ... Og med hvis autoritet gør vi det? ... Kun ved korset! Kun i korset er der tilgivelse, retfærdiggørelse og renselse fra synd. Kun i korset er der lagt et grundlag for det ondes nederlag. Kun ved korset er der befrielse fra dødsangsten. Kun ved korset bliver de mest hårdnakkede fjender forsonet. Kun ved korset bevidner vi helingen af skaberværket.”

Uden den korsfæstede, der lever, ville missionærerne let blive fejlet af banen. Det er i ham, og ikke i missionærerne, at den helbredende kraft er. Det afgørende er, at det i den korsfæstedes mission handler om disse mennesker og om håbet om, at evangeliets forvandlende kraft viser sig i deres liv. Det handler om en mission fuld af lidenskab for Jesus og for disse mennesker. For mig samler det hele sig i den dejlige sætning, som John Ortberg har formuleret: ”Den Jesus, vi følger, ønsker vi at bringe sammen med de mennesker, som vi elsker.”

Et andet eksempel blev fortalt i påskenummeret af magasinet *Zeit*: Tre mødre i Berlin er på vej hen til legepladsen med deres børn. Legepladsen ligger lige ved siden af en kirke. Den ene kvinde stammer fra Rusland og er ortodoks kristen og gift med en mand, der er shia-muslim fra Iran. Den anden er, som hendes navn viser, muslim fra Damaskus, den tredje siger om sig selv, at hun har mistet sin katolske tro for længe siden engang i Rheinland. Men nu er de på vej til legepladsen.